GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḐI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șese lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 61. *Mercurĭ, 18 (30) Martie.* 1887.

NOU ABONAMENTŬ
la
„GAZETA TRANSILVANIEI."

Cu I Aprilie 1887 st. v., se va începe **unŭ nou abonamentŭ** pe trilunîulŭ Aprilie, Maiu și Iuniu, la care invitămu pe toțĭ onorații amicĭ și sprijinitori ai foiei nostre.

Prețulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:		Pentru România și străinătate:	
pe trei lunĭ	**3 fl.**	pe trei lunĭ	**10 francĭ**
„ șese „	6 „	„ șese „	**20** „
„ unŭ anŭ	12 „	„ unŭ anŭ	**40** „

Abonarea se póte face mai ușorŭ și mai repede prin **mandate postale**.

Abonaților de păn'acum li-se recomandă a însemna pe cuponŭ numĕrulŭ fășiei sub care au primitŭ ḑiarulŭ.

Domnii carĭ se vorŭ abona din nou sĕ binevoéscă a scrie adresa lămurită și a arĕta și posta ultimă.

Brașovŭ, 17 Martie 1887.

Unŭ străinŭ neorientatŭ în treburile ungurescĭ, cetindŭ mai în fiecare ḑi în foile ungurescĭ, scrise într'o limbă înțelésă și în afară, germană orĭ francesă, că „societatea arheologică ține în cutare ḑi ședință", că „societatea geografică ține și ea în cutare ḑi ședință", că și „societatea istorică" ține în cutare ḑi ședință," că „academia unguréscă de sciințe" de asemenea ține în cutare ḑi ședință, că se tractéză în tóte subiecte „fórte interesante," că la ministerulŭ instrucțiunei „se amelioréză programele scólelorŭ," că în conferința cutare s'au luatŭ în desbatere „cărțile școlare," că „clubulŭ artiștilorŭ și scriitorilorŭ a ventilatŭ cestiunea cum sĕ se lățéscă artele și scrierile lorŭ în țéră," că „Kulturegyletulŭ" nu se lasă nicĭ elŭ mai josŭ, ține și elŭ mereu adunărĭ, pregătesce și unŭ congresŭ, etc. etc. etc.: negreșitŭ că miratŭ trebue sĕ se întrebe unde mai încape atâta „cultură, sciință și cunoscințe," înghițite totŭ cu lingura cea mare?

Și într'adevĕrŭ „patrioții" noștri suntŭ marĭ meșterĭ în reclame și isbutescŭ până la o vreme de minune sĕ ametéscă lumea. Așa o ametiserŭ cu pretinsele „libertățĭ," „toleranță" și „constituționalismŭ", până ce în cele din urmă lumea s'a desmetecitŭ și s'a vĕḑutŭ amarŭ desamăgită. Eșindŭ cu totulŭ din cursŭ laudele cu libertățile constituționale, șoviniștii șĭ-au luatŭ refugiulŭ la altŭ soiu de reclamă vorbindŭ mereu de „sciință" și „cultura lorŭ apusană" și fălindu-se neîncetatŭ că suntŭ „pionerii culturei în Orientŭ."

Aḑĭ însĕ a începutŭ și acestŭ soiu de reclame sĕ 'șĭ pérḑă valórea, căcĭ mai alesŭ de unŭ timpŭ încóce nu e ședință, fiă la societatea istorică orĭ la cea arheologică, fiă la societatea geografică orĭ la academia unguréscă de sciințe, în carĭ sĕ nu se amestece în tóte cestiunile, ce se tractéză, acolo și tendențe și potitică de maghiarisare, așa că diferitele societățĭ ungurescĭ, culturale și scientifice, îțĭ facŭ aḑĭ mai multŭ impresiunea unorŭ cluburĭ politice, în fruntea cărora stă academia unguréscă. Nu dorulŭ de a 'șĭ înmulțĭ cunoscințele arheologice, geografice, istorice, d'a lăți sciința este lucrulŭ de căpeteniă care adună aḑĭ pe „învĕțații ungurĭ," ci ținta lorŭ pare a fi numai sĕ născocéscă căi și mijlóce, prin care arŭ puté amăgi lumea, că colo ar fi fostŭ Maghiarĭ, ér aḑĭ suntŭ Românĭ, că dincolo maghiarismulŭ ar face progrese, că Maghiarii suntŭ singurĭ autohtonĭ pe acestŭ pămêntŭ, ér celelalte neamurĭ numai nisce colonĭ, carĭ — veḑĭ Dómne — și ei vorŭ fi fostŭ odată Maghiarĭ, fiindŭ că și „Elinii au fostŭ Maghiarĭ" etc. etc.

Așa, de pildă, societatea arheologică ardeleană se ocupă mai multŭ cu Horia și cu descoperirĭ „arheologice," că poporațiunea cutărui comitatŭ a fostŭ „maghiară," ér aḑĭ e valahă. prin urmare trebue remaghiarisată.

Societatea geografică, alŭ cărei președinte este multŭ pățitulŭ istoricŭ Hunfalvy, în locŭ sĕ trateze cestiunĭ geografice din punctŭ de vedere scientificŭ, se ocupă de cestiunea „inundărei Ungariei de josŭ prin Germanĭ, Rutenĭ, Românĭ și Sèrbĭ", mângăindu-se cu speranța, că poporulŭ maghiarŭ îi va „asimila" pe aceștia, fiindŭ elŭ „amicŭ alŭ culturei apusane" și unŭ „stăvilarŭ contra espansiunei slave"; și că însușĭ Bismarck bucurosŭ ar lăsa câteva sute de mii de Germanĭ pe mâna elementului maghiarisătorŭ, pentru că ar sci, că „massele maghiarisate vorŭ fi amice culturei apusane și inimice espansiunei slave".

Intr'o altă ședință din ḑilele trecute a aceleiașĭ societățĭ, în locŭ sĕ se facă geografiă, s'a făcutŭ érășĭ politică de maghiarisare. Au găsitŭ „geografii patrioțĭ," că ținutulŭ Desnei, ținutŭ situatŭ în partea vestică a muntelui „Muma codrului" din comitatulŭ Aradului, care numĕră vr'o 20,000 suflete, „a fostŭ în trecutŭ mai multŭ maghiarŭ și reformatŭ", ér aḑĭ e aprópe întregŭ românŭ și greco-orientalŭ; familiile ungurescĭ se romaniséză, etc. etc., de unde scimŭ ce resultă..,

Totŭ în acelașĭ timpŭ a ținutŭ ședință comisiunea economică a academiei ungurescĭ. Credețĭ că s'a ocupatŭ cu cestiunĭ economice? Pré puținŭ, a făcutŭ mai multŭ politică de maghiarisare. S'a vorbitŭ de comitatulŭ slovacŭ Sohl, în care nu s'ar afla, ḑicŭ ei, nicĭ o singură comună maghiară orĭ germană, pe când în evulŭ mediu era poporațiunea mai tótă germană. „Economii academicĭ" găsescŭ că noua transformare etnografică e în favorulŭ maghiarismului; massa poporului va rĕmâné, ce e dreptŭ, slavă, dér în orașe, în centrele de comunicațiune și de „cultură" limba maghiară se lățesce putermicŭ și limba din casă a generațiunilorŭ mai tinere, celŭ puținŭ în cercurile mai culte, va fi cea maghiară. Acestŭ resultatŭ, ḑicŭ academicii, e a se mulțămi împrejurărei, că limba vieții publice, a oficielorŭ, a scólei, a literaturei este cea maghiară, și cu timpulŭ va deveni și limba comerciului și a industriei, și póte că generațiunea viitóre trăesce sĕ véḑă, că Ungaria are o burgesime, care sĕ vorbéscă neaoșŭ unguresce, etc. etc.

Ne e cu putință, ținêndŭ sémă de cadrulŭ unui articulŭ de ḑiarŭ, sĕ raportămŭ despre politica de maghiarisare ce se face mai în tóte ședințele societăților de „cultură și scientifice" ungurescĭ. Orĭ ce omŭ cu mintea sĕnătósă, cetindŭ dările de sémă despre lucrările acestorŭ societățĭ, nu póte decâtŭ sĕ le compătiméscă, vĕḑêndŭ calea greșită pe care au apucatŭ ele, căcĭ numai binefăcĕtóre nu póte fi pentru societate o activitate „culturală" și „scientifică," în care politica, și încă cea șovinistă, jócă rolul principalŭ. Din contră, ea deștéptă antipatii, ură și desbinare în locŭ de-a înainta adevĕrata sciință în modŭ folositorŭ, și prin urmare sĕ nu se mire învĕțații ungurĭ, décă Nemaghiarii se ferescŭ de asemenea cultură și sciință, ca de o plantă veninósă, căcĭ veninóse suntŭ tendințele acelei „culturĭ", care 'șĭ-a pusŭ ca țîntă desnaționalisarea celorŭ de altŭ némŭ.

Este tristŭ când vrêndŭ nevrêndŭ trebue sĕ primescĭ din tóte câte le auḑĭ și le veḑĭ impresiunea, că societățile de cultură și scientifice ungurescĭ, neescepționândŭ nicĭ academia din Peșta, nu forméză decâtŭ unŭ mare „Kulturegylet". Dér înzadarŭ suntŭ tóte, ținta acestorŭ societățĭ, fiindŭ încă dela începutŭ demascată, nu se va puté ajunge nicĭodată, șoviniștii nu vorŭ avé nicĭodată bucuria de-a vedé pe Nemaghiarĭ prinșĭ în capcanele lorŭ.

E întrebarea numai, când vorŭ feșteli-o cu totulŭ și cu acestŭ soiu de reclame, care de sigurŭ nu suntŭ în favorulŭ pretinsei culturĭ maghiare, ce vorŭ face? Óre atuncĭ mai puté-va spiritulŭ de invențiune ungurescŭ născocì alte reclame pentru amăgirea lumii? Și décă nu, care va fi resultatulŭ?

La acésta de sigurŭ, că nu s'au gânditŭ încă „patrioții" noștri, dér noi scimŭ una și bună, că tóte trebue sĕ aibă unŭ sfêrșitŭ.

Agitațiunile studenților ungurĭ.

Scimŭ că nu de multŭ s'a dusŭ o deputațiune de studențĭ maghiarĭ universitarĭ la ministrulŭ milițienilorŭ (honveḑilorŭ) br. Fejervary, spre a-i cere sĕ stăruiască, ca in viitori voluntarii pe unŭ anŭ ungurĭ sĕ pótă depune *esamenulŭ de oficerĭ în reservă în limba maghiară*. Ministrulŭ a rĕspunsŭ, că nu se póte, deórece oficerii de reservă facŭ parte din armata comună și în acéstă armată limba oficială e cea germană, precum la milițienĭ limba oficială e cea maghiară.

Acéstă declarațiune n'a mulțumitŭ pe studenții din Pesta și de accea ei s'au hotărîtŭ sĕ agiteze mai departe. Au conchiămatŭ o adunare, la care au luatŭ parte vre-o 200 de studențĭ universitarĭ ungurĭ și jidanĭ. Aicĭ s'a discutatŭ rĕspunsulŭ ministrului, făcêndu-i-se acestuia imputărĭ, că nu scie sĕ respecteze dreptulŭ limbei maghiare și că a datŭ unŭ rĕspunsŭ nedemnŭ de junimea maghiară. Intre strigăte asurditóre de »Eljen« studenții au decisŭ sĕ trimetă o deputațiune la rectorulŭ universității ca sĕ le dea voiă sĕ țină o mare adunare.

Acéstă adunare s'a și ținutŭ, luândŭ parte la ea vreo 600 de studențĭ. Adunarea a decisŭ sĕ adreseze o petițiune dietei, ca sĕ obțină pentru regimentele ungare din armata comună limba de comandă unguréscă. De câte orĭ se pomenea numele ministrului milițienilorŭ strigau viitorii representanțĭ ai națiunei ungurescĭ „Abzug" (josŭ cu elŭ). Unulŭ a voitŭ sĕ citéscă o poesiă agitătore, der căpitanulŭ poliției l'a împiedecatŭ. S'a declamatŭ o poesiă „negru-galbenŭ" în care se atacă în celŭ mai violentŭ modŭ Austria.

După alte demonstrațiunĭ de feliulŭ acesta adunarea s'a terminatŭ cu cântarea cântecelorŭ revoluționare ungurescĭ.

In ședința dela 26 Martie a. c. deputatulŭ *Meszlenyi* a interpelatŭ pe ministrulŭ Fejervary asupra memoratei sale declarațiunĭ și l'a întrebatŭ, décă e gata a face pașĭ ca celŭ puținŭ tinerii ungurĭ, carĭ nu cunoscŭ limba germană, sĕ-șĭ pótă face anulŭ de voluntarĭ la honveḑĭ?

Ministrulŭ br. *Fejervary* a rĕspunsŭ, că la depunerea esamenului de oficerŭ în reservă e de lipsă cunóscerea limbei germane în acea mĕsură celŭ puținŭ, ca candidatulŭ sĕ-o înțelegă și sĕ se pótă esplica întrînsa. Limba germană e de lipsă ca mediu de comunicare in armata comună. Voluntarii pe unŭ anŭ nu potŭ servi la honveḑĭ, ci după lege ei facŭ parte din armata comună. Fejervary a condamnatŭ în fine agitațiunile și demonstrațiunile.

SCIRILE ḐILEI.

Maiestatea Sa împĕratulŭ a conferitŭ ministrului-președinte *Taaffe marea cruce a ordinului Sf. Stefanŭ*, ministrului de finance Dr. de *Dunajevski marea crucea a ordinului Leopoldinŭ* și ministrului de instrucțiune Dr. de *Gautsch marea cruce a ordinului Corónei de ferŭ*. Acestorŭ distincțiunĭ li se dă o mare importanță politică și suntŭ privite ca unŭ evenimentŭ politicŭ de primulŭ rangŭ, prin care s'a întăritŭ posițiunea ministerului contra tuturorŭ atacurilorŭ din drépta și din stânga. Marea cruce a ordinului s-lui Stefanŭ se da până acum miniştrilor-președințĭ numai la retragerea lorŭ, o escepțiune a făcutŭ până acum numai ministrulŭ-președinte Tisza, căruia i s'a conferitŭ la 1880 fiindŭ în funcțiune.

—x—

Delegații guvernului românŭ pentru încheierea *convenției comerciale*, d-nii: Aurelianŭ, Cantacuzino, Gr. Ghica și Protopopescu au sositŭ în Viena la finea sĕptĕmânei trecute și pe Lunĭ la améḑĭ era conchiemată de către ministrulŭ de esterne Kalnoky prima ședință, în

care aveu sĕ se începă negociările. Ca plenipotenţiaţĭ ai guvernului ungurescŭ au plecatŭ la Viena Duminecă domnii: Lipthay, consil. minist. şi Mihalovits consil. de secţiune. După ce guvernului românŭ i s'au comunicatŭ propunerile Austro Ungariei se aşteptă acum contra propunerile guvernului românŭ. Décă aceste vorŭ fi astfelŭ ca sĕ fiă prospecte de-o înţelegere, atuncĭ —dice „Budap. Coresp.“ — va merge la Viena şi secretarulŭ de statŭ Matlekovits spre a lua parte la negociărĭ.

—x—

După cum scrie „Familia,“ deodată cu Escelenţa Sa Metropolitulŭ Dr. Vancea, fu primitŭ în audienţă de cătră Maiestatea Sa şi Ilustritatea Sa Dr. V. Mihali Episcopulŭ Lugoşului.

—x—

Comitetulŭ Kulturegyletului din *Maramurĕşiu* a ţinutŭ la 10 Martie o adunare sub preşedinţa fişpanului Averea în banĭ gata se urcă la trei mii fl. Din raportulŭ secretarului şi din preliminarŭ se vede, că pentru remunerarea învĕţătorilorŭ, carĭ şĭ-au dobânditŭ merite pentru resultatele obţinute întru instruirea limbei maghiare s'au proiectatŭ 300 fl.; pentru premiarea scolarilorŭ progresaţĭ în limba maghiară 100 fl.; pentru distribuire de cărţĭ între scolarĭ 25 fl. Din suma destinată învĕţătorilorŭ se vorŭ face: unŭ premiu de 100 fl., două de câte 50 fl. şi patru de câte 25 fl. Din 100 fl. destinaţĭ scolarilorŭ, 80 fl. se vorŭ da inspectorului de scóle, ca sĕ-i distribue câte 1 fl., cu ocasiunea visitărilorŭ scólelorŭ, elevilorŭ mai meritaţĭ; eră din restulŭ de 20 fl. se vorŭ face patru premii de câte 10 francĭ în aurŭ pentru patru scolarĭ, carĭ au făcutŭ progresulŭ celŭ mai mare în limba maghiară, ceea ce se va censura şi adjudeca prin o comisiune specială în frunte cu fişpanulŭ. Intre aceştĭ zeloşĭ propagatorĭ ai limbei maghiare în contulŭ instrucţiunii poporale găsimŭ nume »neaoşe“ arpadiane, pre cum suntŭ: Zagoczky, Marikovsky, Feld, Grünwald, Románvi, Sichermann etc. etc. — Sci-vorŭ învĕţătorii şi părinţii sĕ se ferescă ei şi sĕ ferescă pe copii lorŭ de aceste darurĭ desnaţionalisătore? Nutrimŭ convingerea, că da.

—x—

Ungurii din *Şimleulŭ Silvaniei* se plângŭ, în rapórtele ce le-au adresatŭ foilorŭ din Pesta, despre serbarea dilei de 3/15 Martie, că séra toţĭ au iluminatŭ, numai vicarulŭ românŭ gr. or. nu. — Der ce are vicarulŭ cu serbarea ungurécă? Şi apoi datu-nĭ-au Ungurii esemplu că şi ei au iluminatŭ la 3 (15) Maiu alŭ nostru?

—x—

După cum scriu diarele din *Pesta*, acum doi anĭ s'a întemeiatŭ acolo unŭ corŭ vocalŭ numitŭ „Egyetertes,« care cu marĭ ostenele şi jertfe 'şĭ-a procuratŭ şi unŭ steagŭ forte preţiosŭ. In dilele acestea însĕ „patrioticulŭ“ stegarŭ cu numele Kohn, avêndŭ lipsă de banĭ puse steagulŭ zălogŭ la unŭ altŭ „patriotŭ“ cu numele Friedmann şi apoi o luà la sănătosa. Reuniunea, neavêndŭ încătrău, scóse stegulŭ, depunêndu 60 fl. şi acuma caută urma »patriotului“ stegarŭ.

—x—

In Aprilie aveau sĕ ţină Kulturegyleturile unŭ „imposantŭ“ *congresŭ* kulturegyletistŭ, der „fiindŭ că spiritele suntŭ preocupate de susţinerea păcii, de mişcările electorale, mai vinŭ apoi şi vacanţele Paştelorŭ când deputaţii nu suntŭ în Pesta, mai e şi cursulŭ de oficerĭ la glóte“ etc. etc., Kulturegyletiştii se temŭ că nu va fi destulă „însufleţire“ la congresŭ. De aceea au hotărîtŭ maghierisătorii, ca congresulŭ sĕ se ţină când se va desvĕli menumentulŭ lui Deak, probabilŭ în Septemvre. Aşa a făcutŭ cunoscutŭ preşedintele kulturegyletistŭ şi neaoşulŭ maghiarŭ Gerloczy (Gamperl). — E şi mai cu cale sĕ se amâne, căcĭ stau cam rĕu fondurile banchetelorŭ, pe când până la tómnă abia se mai adună ceva, şi apoi orĭ sĕ fiă unŭ tămbălău în lege orĭ nimicŭ.

—x—

La 4 Aprilie n. se va deschide calea ferată *Muncacĭ-Beszkidŭ*

—x—

Profesorulŭ *Valkovsky* dela scóla reală superioră din *Alba regală* e acusatŭ că are o atitudine »nepatriotică.“ Unŭ comisarŭ alŭ ministerului de instrucţiă, Meszaros, e însărcinatŭ cu afacerea unei anchete. Mai ânteiu a cerutŭ lămurirĭ dela fóia ungurescă locală „Székesfehervár ès Videke,« care a adusŭ acusaţiunea contra numitului profesorŭ, apoi a ascultatŭ corpulŭ profesoralŭ şi mai mulţĭ cetăţenĭ. — Nu cumva „nepatrioticulŭ“ profesorŭ va fi comisŭ »crima“ d'a nu voi sĕ maghiariseze şi sĕ se maghiariseze?

—x—

Din *Baden* lângă *Viena* se comunică, că în sĕptĕmâna trecută pe la $9^1/_3$ óre séra s'a simţitŭ unŭ violentŭ cutremurŭ de pămentŭ, care a sguduitu ferestre şi uşĭ. De asemenea a fostŭ cutremurŭ în Travnicŭ, provinciile ocupate, şi în St. Veit lângă Friesting.

Proiectulŭ programei serbărei jubileului preoţiei de 50 anĭ a P. S. păr. Episcopŭ Ionŭ Popasu.

După cum i se scrie din Caransebeşŭ „Luminătorului«, serbarea se va începe Duminecă în 12 (24) Aprile a. c. după amedĭ la 4 óre, se va continua Lunĭ şi se va sfêrşi Lunĭ sera. Decurgerea serbărei se va întêmpla în modulŭ următorŭ:

I. Duminecă în 12 (24) Aprilie. 1. In Dumineca Tomii la 4 ore după amedĭ se face vecernia în biserica catedrală. — 2. Sera la 7 óre se ilumineză institutulŭ diecesanŭ şi casa diecesană cea nouă. Comitetulŭ arangiatorŭ se va îngriji ca totŭ atuncĭ sĕ ilumineze şi concetăţenii noştri ortodocsĭ. La casa diecesană se va face unŭ transparentŭ cu insignile episcopiei, avendŭ acela sĕ pórte inscripţiunea: *9 Martie 1837.* — La $7^1/_2$ óre se descarcă 3 trescurĭ; imediatŭ după aceea plécă dela institutulŭ pedagogicŭ-teologicŭ unŭ conductŭ de torţe, purtândŭ torţele deputaţii sinodalĭ şi cetăţenii de frunte din oraşŭ şi diecesă. In decursulŭ conductului totŭ la 5 minute se descarcă unŭ trescŭ. Sosindŭ conductulŭ înaintea reşedinţei episcopescĭ, aicĭ se opresce, salută pe jubilantŭ prin cântarea festivă ocasională esecutată de tóte corurile de faţă; unŭ deputatŭ sinodalŭ ţine o cuvêntare festivă cătră jubilarŭ, după aceea corurile se mai producŭ în parte. Conductulŭ apoi se îndepărteză şi întorcêndu-se pe strada magistratului se sfirşesce în sunetulŭ musicei şi cu îngrămădirea torţelorŭ la crucea din piaţa cea mare.

II. *Lunĭ în 13/25 Aprilie.* 1. Dimineţa la 5 ore se descarcă 24 de trescurĭ, după aceea urméză unŭ reveil (deşteptare) cu musica pe stradele cele principale. — 2. La 9 ore se începe liturghia, la care Ilustritatea Sa Dlŭ Episcopŭ, la casŭ cá va fi timpŭ frumosŭ, va fi condusŭ cu litia cântândŭ corulŭ corale bisericescĭ. — 3. In decursulŭ liturghiei se vorŭ ţine cuvêntările în numele clerului diecesanŭ. — 4. După liturghiă întórcerea acasă, decă va permite timpulŭ, érăşĭ cu litia. — 5. La $^1/_2$ oră după sosirea acasă presentarea deputaţiunilorŭ de felicitare în ordinea ce se va stabili mai târdiu. — 6. La 2 óre d a. banchetŭ. — 7. Sera la 8 ore concertŭ împreunatŭ cu danţŭ.

Afară de aceste: 1. Comitetulŭ centralŭ a dispusŭ facerea unei monete comemorative din brozŭ, care pe o parte înfăţişéză portretulŭ Ilustrităţii sale cu inscripţiunea Ioanŭ Popasu, Episcopulŭ Caransebeşului, pe altă parte portă inscripţiunea: In memoria jubileului de 50 anĭ alŭ preoţiei, 1837—1887. Monetele se facŭ în 1000 de esemplare. — 2. Comitetulŭ centralŭ a dispusŭ compunerea unei cuvêntărĭ ocasionale bisericescĭ, ce se va distribui pe diua serbărei tuturorŭ bisericilorŭ din diecesă. — 3. Textulŭ cântărei festive a binevoitŭ sĕ-lŭ scrie d. Zacharia Boiu, protopresbiterŭ şi asses. cons. din Sibiiu er aria a compus'o d. G. Dima, profesorulŭ de cantŭ dela Seminariulŭ Andreianŭ din Sibiiu.

Din comitatulŭ Făgăraşului, Martie 1887.

In corespondenţa din Faurŭ a. c. publicată în »Gazeta Transilvaniei“ Nr. 47, referitorŭ la prestarea petrişului de pe drumulŭ statului, se dice: »La licitaţiunea ţinută pentru acestŭ petrişŭ a rĕmasŭ comitatulŭ — plus oferinte. Aşternêndu-se acestŭ actŭ de licitaţiune ministeriului spre aprobare, acesta a aflatŭ de bine a da aprobarea cu condiţiune, ca fondulŭ acela sĕ se întrebuinţeze pentru construirea podurilorŭ de pe drumurile comitatense. Adanarea generală estra-ordinară din Noemvre a. tr. neînvoindu-se la acestă condiţiune, fiindŭ că acestŭ fondŭ — între parentesă disŭ — avea altă destinaţiune, s'a lĕpĕdatŭ de conclusulŭ de întâi şi a îndrumatŭ pe oficiulŭ de edile a scrie licitaţiune nouă, la care comitatulŭ nu va mai lua parte.

Până aicĭ este corespondenţa din cuvêntŭ în cuvêntŭ adevĕrată. Der se vede, despre ce a urmatŭ mai departe cu conclusulŭ adunării generale estraordinare din Noemvre a. tr. corespondentele nu a avutŭ cunoscinţă, căcĭ de avea nu putea dice unŭ neadevĕrŭ ca acesta: »Numai din întêmplare au scăpatŭ comunele situate pe drumulŭ statului, Porumbaculŭ inferiorŭ până inclusive Vlădenĭ, de o sarcină fără precauţiune ,şi fără nicĭ unŭ picŭ de dreptate, ce era se fiă aruncată în spinarea lorŭ etc“: Şi etă pentru ce nu:

Comunele carĭ se legănau în acestă dulce speranţă de unŭ norocŭ orbŭ, au fostŭ surprinse de ordinulŭ vicecomitelui Nr. 8793, 22 Faurŭ 1887, prin care se publică următorulŭ estrasŭ:

„Din protocolulŭ şedinţei generale ordinare de tómnă a comisiunei municipale din comitatulŭ Făgăraşului, ţinută în 26 Octomvre 1886, sub presidiulŭ Ilustrităţii sale d-lui comite supremŭ Horvath Mihaly.

Nr. $\frac{250}{7462}$ Se pune la ordinea dilei prestarea grămedilorŭ de pe drumulŭ erarialŭ prin comitatŭ împărţitŭ după puterea publică a comitatului, care a împărţitŭ la comune prin oficiulŭ de edile regiu.

Ducerea petrişului pe drumulŭ de statŭ s'a statoritŭ în următorulŭ modŭ:

1	Com.	Porumbacul infer.	dela	km.	166—177	342	grăm.
2	„	Scoreiu	»	„	177—187	275	»
3	,	Castia	»	»	187—193	242	„
4	»	Arpaşiulŭ inferiorŭ	»	„	193—199	158	„
5	„	Ucea inferióră	,	,	199—202	129	„
6	„	Corbi	„	„	202—204	92	„
7	„	Viştea inferióră	„	„	204—209	231	„
8	»	Resenbacŭ	»	»	209—210	94	„
9	„	Sâmbăta inferioră	,	„	210—211	106	,
10	»	Voila	„	„	211—213	146	„
11	»	Dridif	,	„	213—215	208	„
12	„	Becleanĭ	»	„	215—218	226	„
13	„	Făgăraşŭ	.	»	218—220	259	„
14	,	Mundra	„	„	220—224	256	„
15	,	Şărcaia	„	»	224—233	354	„
16	„	Perşianĭ	„	»	233—242	311	„
17	.	Gridu	»	»	242—248	125	»
18	»	Vlădenĭ	,	„	248—2 2	135	»
					166— 52	3690	grăm.

ceea ce are sĕ se statorescă şi primescă de comitetulŭ permanentŭ, eră pentru îngrijirea şi conducerea lucrului sĕ se statorescă 2 conducĕtorĭ de lucru fiăcare cu câte unŭ salarŭ anualŭ de 400 fl.

După pertractarea meritoriă propunerea comitetului permanentŭ se primesce şi se ridică la valorea de conclusŭ, cu acea observare, cumcă lucrarea sĕ o ducă în deplinire comunele respective până la finea lui Augustŭ şi acestea comune sĕ fiă scutite de relutulŭ de drumŭ.

Acestŭ conclusŭ s'a aşternutŭ la locurile mai înalte spre aprobarea înaltului Minist. de comunicaţiune şi lu-

---

FOILETONU.

Cum scriu Ungurii istoria?

(Urmare).

In generalŭ disŭ, nicĭ o situaţiune nu se părea mai statornică. Vechia împărţire în comitate a Transilvaniei se desfiinţa: o schimbare internă dela sine şi prin sine destul de mare. Autonomia fondului regiu săsescŭ încetă.

In fine se ordónă şi esecută în 1784 conscripţiunea. Ce altă ţintă putea fi, décă nu militarisarea întregei populaţiunĭ? Chiar şi comitatele au priceputŭ lucrulŭ astfelŭ; numai în chipulŭ acesta se esplică oposiţia lorŭ. La Valachĭ însĕ era numai o mică agitaţiune de lipsă, ca sĕ-i înduplecĭ a se înscrie ca soldaţĭ. Sate întregĭ plecară spre locurile centrale ca sĕ se anunţe. Ce şciau ei de statistică seu sciinţă; împĕratulŭ voia sĕ vadă din ochii lorŭ, pe câţĭ soldaţĭ póte conta. Vorbirile hiperzeloşilorŭ oficerĭ îi întăriră în părerile lorŭ; der abstragêndŭ dela tóte, venì domnitorulŭ prin conscripţiune aşa dicêndŭ însuşĭ în contactŭ personalŭ cu supuşii sĕi cei mai amărîţĭ. Proprietarulŭ se opune ordinaţiunei, lucru ce de sigurŭ a fostŭ în avantagiulŭ ţĕranului.

Guvernulŭ din Transilvania raporteză despre revoluţiunea, ce a eruptŭ în 18 şi 25 Augustŭ în comitatulŭ Huniădórei. Comitatulŭ ameninţatŭ cere ajutorŭ urgentŭ, altmintrelea se póte face din scânteĭ micĭ unŭ focŭ mare. Comanda militară luase atuncĭ altă atitudine, nu ca guvernulŭ civilŭ. După o sĕptĕmână se lăţescŭ veştĭ liniştitóre şi conscripţiunea se continuă în pace fără ajutorŭ militarŭ.

Presidentulŭ consiliului de rĕsboiu, Gr. Hadick, ii dă comandei din Transilvania o instrucţiune forte strictă, după care soldaţii n'au sĕ mai conscrie şi sĕ aducă pe ţĕranĭ la supunere faţă de superiorităţĭ, ca sĕ le ia orĭ-ce speranţă de a devenì soldaţĭ. Acestă procedură a miliţiei a avutŭ efectulŭ doritŭ, şi baronulŭ Brukental nu mai observă în 8 Septemvre nimicŭ, din ce ar pute deduce isbucnirea unei adevĕrate revoluţiunĭ. Ce-i dreptŭ toţĭ se plângeau că supuşii nu suntŭ mulţămiţĭ, der şi plângerea acésta va înceta în curêndŭ.

Totulŭ se pare atâtŭ de liniştitŭ, încâtŭ Cancelaria privesce totŭ lucrulŭ ca isprăvitŭ şi pretinde numai a se esecuta admoniţiunea comandei şi închiderea celorŭ ce au începutŭ revolta. Impĕratului i se pare situaţiunea şi mai favorabilă, căcĭ crede că e numai de lipsă, ca domnii sĕ se pórte mai bine cu supuşii lorŭ.

Cu totulŭ altfelŭ gândiau nobilii ameninţaţĭ despre revoltă. După raportulŭ vicecomitelui din Huniădóră, Valachilorŭ nu le mai pasă de superioritatea lorŭ şi chiar supunerea lorŭ faţă cu împĕratulŭ e forte dubiósă. La primăveră se aşteptă o mare mişcare. Graniţa valachă nu trebue părăsită, armată regulată e necesară. După alte raporte poporulŭ ameninţa cu o nouă revoluţiune a Curuţilorŭ.

In scurtŭ, în partea sudvestică a Transilvaniei domnia din véra anului 1784 o anarchiă completă. Miliţia n'a făcutŭ nimicŭ contra acesteia, guvernulŭ forte puţinŭ. Impĕratulŭ regretă aceste evenimente, foloseşte însĕ ocasiunea, ca sĕ acuse nobilimea maghiară.

Afară de acésta mai e unŭ evenimentŭ deosebitŭ, care a aţiţatŭ mânia împĕratului. Baronulŭ Nicolae Wesselényi purta din castelulŭ sĕu din Zsibó unŭ rĕsboiu în totă forma contra contelui 'Stefanŭ Haller. Iosifŭ voia sĕ pedepséscă pe noulŭ Götz de Berlichingen ca sĕ simtă.

Procedura lui Wesselényi n'a călcat numai legea, ci a ofensatŭ chiarŭ şi demnitatea suveranităţii. Cestiunea i se aduce tocmai în timpulŭ acesta la cunoscinţă împĕratului. Trebuia sĕ-şĭ aducă aminte împĕratulŭ acum de luptele principilorŭ contra domnilor feudalĭ. Elŭ se privia pe sine ca apĕrătorulŭ triumfătorŭ alŭ legii şi alŭ statului contra trufaşilorŭ şi neinfrênaţilorŭ magnaţĭ. Lui i se opune numai domnulŭ, nu ţĕranulŭ, care nu cere decâtŭ numai scutulŭ legii. Nu împedecă nobilimea conscripţia? Ţĕranulŭ e prea zelosŭ, nobilulŭ nesupusŭ.

Guvernulŭ crede, că una dintre causele, carĭ au

crări publice, şi după intărire se insărcinéză cu esecutarea lui officiulŭ de vice-comite comitatensŭ.

S'a datŭ din originalŭ, Făgăraşiu 30 Oct. 1886.

I. Turcu, m. p. protonotarŭ.

Pentru identitatea Copiei; Făgăraşŭ 2 Mart. 1887.

Csato Mihaly m. p. espeditorŭ.

Nr 8793, 22 Faurŭ 1887.

Notarilorŭ cercuali

Se impărtăşesce ordinulŭ de a se publica şi după modulŭ prescrisŭ de a se duce la indeplinire

Gremoiu Daniilŭ m. p. v.-comite.

Sub Nr. 604 1887 oficiulŭ de vice-comite publică rescriptulŭ ministerialŭ Nr. 3768 1887 cumcă prestarea pietrişului pe drumulŭ statului este fixată pe anii 1887—1892 şi fondulŭ care se va infiinţa sĕ se intrebuinţeze parte pentru drumulŭ feratŭ, parte pentru alte trebuinţe comitatense.

Abstrăgêndŭ dela nedreptatea, care se face numai la 18 comune — din 86 ale comitatului intregŭ — care singurŭ din sudórea feţii lorŭ — pe unŭ teritoriu streinŭ — in depărtare de comuna lorŭ până la 20 Km. în timpulŭ celŭ mai scumpŭ de véră sĕ facă comitatului unŭ fondŭ de 8000 fl. gratis.

Abstrăgêndŭ dela nedreptatea strigătóre la ceriu ca suma de 8000 fl. storsă din sudorea poporului sĕ se întrebuinţeze pentru clădirea drumului feratŭ Homorodŭ-Făgăraşŭ, de care drumŭ nicĭ comunele insărcinate cu crearea fondului şi nicĭ celelalte comune din comitatulŭ intregŭ nu au nici unŭ folosŭ — trebue din contră sĕ constatămŭ că prin acestŭ drumŭ feratŭ comunele sunt atinse chiar şi in miseria lorŭ esistentă de acuma, curmându-se prin drumulŭ feratŭ şi puţinulŭ şi uniculŭ isvorŭ de câştigŭ prin diverse cărăuşii.

Pentru ce sĕ face drumulŭ feratŭ Homorodŭ-Făgăraşiu? O spune limpede »Kolozsvár« în Nr. 9 5/1 1887.

Nu avemŭ nimica de ḑisŭ nicĭ la facerea drumului feratŭ Homorodŭ-Făgăraşiu şi nicĭ la drumurĭ ferate crucişĭ şi curmeḑişu prin tóte unghiurile comitatului precum le dorescŭ cei dela „Kolozsvar" décă ei au paralele lorŭ. Der avemŭ de a ḑice şi de a protesta ca nu din sudorea poporului sĕ se facă, care neavêndŭ nicĭ unŭ câştigŭ este ingenunhiatŭ sub dările cele grele fără capĕtŭ şi marginĭ.

Scólele şi bisericele lorŭ din lipsa mijlócelorŭ bănescĭ, fiind regalele uniculŭ venitŭ pentru cassele comunale, tóte în manile statului şi a altorŭ îndreptăţiţĭ cu dreptulŭ regalŭ — suntŭ din di in ḑi în decadenţă şi cum nu? Când d-nii dela putere —îşĭ intrebuinţéză puterea — precum în casulŭ de faţă — pentru de a storce şi uniculŭ câştigŭ, care a avutŭ poporulŭ sĕracŭ până acum cu facerea prismelorŭ pe drumulŭ statului c'unŭ preţŭ dela 2 — 8 fl. pentru o prismă. Şi pentru poporulŭ sĕracŭ din comitatulŭ Făgăraşului nu este de desconsideratŭ acestŭ isvorŭ de câştigŭ pe unŭ anŭ în sumă de 8000 fl. pe 6 anĭ suma de 48000 fl.

Dar etă în fine ce este de ḑisŭ: Adunarea generală estraordinară din Noemvre a. t. a adusŭ în *unanimitate* conclusulŭ: *că deórece înaltulŭ ministru de comunicaţiune şi lucrărĭ publice a pusŭ condiţiune ca fondulŭ din întrebare sĕ se foloséscă pentru construirea de podurĭ pe drumurile comitatense, adunarea generală estraordinară sĕ lapĕdă de conclusulŭ din 26 Octomvre 1886 şi îndrumă pe oficiulŭ de edite de a scrie licitaţiune nouă au la care comitatulŭ — nu va mai lua parte.* — Este decĭ întrebarea că ce a făcutŭ cu acestŭ conclusŭ? despre care în ordinulŭ vice-comitelui *nu se face amintire de felŭ.*

Vine decĭ acuma rêndulŭ la representanţa poporului alesă pentru apĕrarea lui — ca se tragă la rĕspundere pe vice-comitele pentru acestă violentă călcare de lege, — decă acéstă representanţă nu voescŭ sĕ fiă nu numai de poporulŭ care a ales'o, ci şi de lumea civilisată timbrată de teatru de păpuşĭ pe carĭ, unŭ comediantŭ isteţŭ le jocă prin firele de drotŭ după bunŭ placulŭ sĕu.

Nou atentatŭ contra Ţarului.

„W. Tgbl." află pe cale indirectă din Petersburgŭ, că la 15 Martie, pe când se 'ntorcea părechea imperială dela o serată dată la marele principe Vladimir din Petersburgŭ la Gacina, trenulŭ imperialŭ se sgudui puternicŭ aprópe de Petersburgŭ. Conducĕtorulŭ locomotivei oprì indată trenulŭ. Conductorii cercetară causa neaşteptatei sguduiturĭ şi descoperiră că sub trenulŭ imperialŭ era aşeḑată curmeḑişŭ o şină peste cale. Şina fù inlăturată şi trenulŭ işĭ continuà neîmpedecatŭ calea.

Privitorŭ la primulŭ atentatŭ, „Times" află din Petersburgŭ, că cele şese persóne arestate la 13 Martie au fostŭ spênḑurate. Totodată a fostŭ esecutatŭ şi nihilistulŭ Degajeff. Unŭ inaltŭ funcţionarŭ de poliţiă a încercatŭ sĕ se sinucidă, fiindŭ amestecatŭ in încercarea de atentatŭ Acelaşĭ ḑiarŭ află, că au fostŭ arestaţĭ 300 de studenţi, şi anume acei studenţĭ, carĭ au făcutŭ deunăḑile demonstraţiunea filonihilistă, când rectorulu printr'o publicaţiune îşĭ esprimà indignarea contra atentatului. Se ḑice că in curêndŭ se va închide Universitatea şi că ministrulŭ instrucţiunei şĭ-a datŭ demisiunea. Bombele ce s'au găsitŭ suntŭ fabricate in Finlanda.

Procesulu anarchiştiloru în Viena.

Acusatulŭ Schustaczek se recunosce vinovatŭ întru câtŭ a luatŭ parte la consultărĭ. A scrisŭ la fóia „Zukunft«. Planulŭ d'alŭ jefui pe Reich, travestiţĭ ca comisarĭ poliţienescĭ, a fostŭ alŭ lui Schwechla, der ordinulŭ de revisuire l'a scrisŭ interogatulŭ. Banii s'ar fi intrebuinţatŭ pentru scopurile partidei, decă arŭ fi pututŭ jefui. Schustaczek protestéză in contra numirei ce i se dă: anarhistŭ, şi ḑice că elŭ e socialistŭ, e în contra violenţei.

Acusatulŭ Hospodsky ḑice că nu aparţine partidei şi nicĭ n'a luatŭ parte la adunările lucrătorilorŭ. La amintita afacere a luatŭ parte numai ca sĕ primescă o parte din banĭ şi la îndemnulŭ lui Schustaczek. Acesta insĕ ilŭ contraḑice.

Acusatulŭ Schwechla, insuratŭ, are 5 copii, ḑice că planulŭ jefuirei a pornitŭ dela Schustaczek. Banii s'arŭ fi impărţitŭ familiilorŭ lipsite, decă furtulŭ ar fi isbutitŭ. Acusatulŭ ḑice că e în relaţiunĭ cu cercurĭ socialiste. Hospodsky aparţine partidei. Nu scie ce 'nsemnéză anarhistŭ.

Acusatulŭ Friedmann declară că n'a luatŭ parte la nicĭ o intreprindere socialistă orĭ anarhistă, n'a fostŭ nicĭ odată socialistŭ. Invinuirea ce i se face e o calumniă. Ceilalţĭ acusaţĭ însĕ ilŭ contraḑicŭ.

Martora Iosefina Abeles şi Ilka Fischer, cele douĕ femei dela Reich, istorisescŭ cum s'a petrecutŭ faptulŭ.

Acusatulŭ Hofermeier, intrebatŭ asupra faptului dela Francisca Till, ḑice că idea a fostŭ a lui Friedmann Ordinulŭ de revisuire l'a făcutŭ Schustaczek şi l'a provĕḑutŭ cu ceră sigilată oficialŭ, ce o cumpĕrase dela fugitulŭ Csermak Furtulŭ n'a isbutitŭ. Cu banii avea sĕ se ajutoreze familiile lipsite.

Se ia la interogatoriu Francisca Till, bĕtrână de 83 anĭ. Ea istorisesce cum au venitŭ la ea mai mulţĭ bărbaţĭ uniformaţĭ cerêndu-i banii sub pretextŭ că arŭ fi falsĭ. Bĕtrâna a scosŭ banii, 470 fl., der la ameninţările fiicei sale vitrege Iohana Reibel, care bănuì tótă afacerea, observândŭ că unulŭ din ei are barbă falsă, şi ale servitórei că aducŭ poliţia, s'a depărtatŭ „comisiunea.«

Telalulŭ Pfeffer spune, că unŭ tênĕrŭ bărbatŭ a cumpĕratŭ dela elŭ o uniformă de comisarŭ poliţienescŭ; acela pare a fi fostŭ Friedmann.

După aceea s'au cetitŭ notiţele direcţiunei poliţiei despre Friedmann şi Hospodsky, care suntŭ în defavorulŭ lorŭ.

(Va urma.)

Ultime sciri.

Viena, 27 Martie. — „Neue Freie Presse" anunţă că delagaţii românĭ carĭ au sositŭ la Viena pentru începerea negociărilorŭ relative la încheerea unui tratatŭ de comerţŭ, au adusŭ din partea guvernului lorŭ unŭ programŭ întregŭ în care se prevedŭ tóte punctele ce suntŭ a se discuta precum şi concesiunile ce s'arŭ puté face.

Petersburgŭ, 27 Martie. — „Gazeta de Moscova" ḑice, că Ţarulŭ scăpândŭ Francia de catastrofa, ce o ameninţa neapĕratŭ, a scăpatŭ echilibrulŭ Europei. Germania, apucată între Francia şi Rusia, va fi silită sĕ fiă mai modestă. Alianţa celorŭ trei împĕraţi, conchide „Gazeta de Moscova", este contrară intereselorŭ Rusiei.

Berlinŭ, 27 Martie. — Guvernulŭ germanŭ va refusa definitivŭ sĕ participe la exposiţia universală ce se va ţiné în Paris în 1889.

Madridŭ, 27 Martie. — S'a descoperitŭ unŭ complotŭ care are ramificăţiă peste tótă Spania, îndreptatŭ în contra Regenţii. S'a secvestratŭ unŭ mare numĕrŭ de proclamaţiunĭ clandestine.

DIVERSE.

O orbă cătră Rege. — O fată órbă cu numele Marie Knefel, care locuesce în Timişóra, alŭ cărei tată, unŭ fostŭ pompierŭ, murise de mai multă vreme, inmâna magistratului de acolo o petiţiune cu scopŭ de a se trimete la cabinetulŭ cancelariei ces. reg. din Viena. Acéstă interesantă petiţiune nu era scrisă ci înpunsă de fata cea orbă în hârtiă. Literile gotice, carĭ erau inpunse cu-o acurateţă vrednică de admiratŭ, dovedescŭ o scólă eminentă, ce a avut'o acéstă fată într'unŭ institutŭ de crescere pentru orbĭ din Viena. Acum rógă sĕrmana pe monarchŭ pentru primire în institutulŭ de îngrijirea orbilorŭ adulţĭ din Viena. Scrisórea cea de 5 foi e nu numai corectă der şi minuţiosŭ şi acuratŭ lucrată.

Chelnăriţă princiară. — Se scrie din Triestŭ: „Maria Gaetana, princesa Pignatelli di Cerchiara, care ne părăsise de curêndŭ, ni s'a reîntorsŭ érăşĭ. Impresariulŭ ei cu care voia sĕ păşéscă în Fiume a părăsit'o, şi cu energia, care ii e proprie, s'a decisŭ princesa a funcţiona în oraşulŭ nostru ca chelnăriţă. Şi astfelŭ se póte vedé în fiăcare seră, în hala de bere de Budweis, înalta princesă servindŭ mustulŭ celŭ cafeniu de orḑŭ.

Doi pungaşi. — „Galaţii" raportéză următórele: Unŭ locuitorŭ anume Gheorghe D Bagu, din comuna Gănescĭ, judeţulŭ Covurlui, aflându-se în Galaţĭ a vêndutŭ unŭ vasŭ cu vinŭ unui cârciumarŭ din Vadu-Ungurului. Pe când se întorcea spre piéţa Negri, după ce predase vinulŭ, avêndŭ asupră-şĭ preţulŭ în sumă de patruḑecĭ lei, se apropia de dênsulŭ unŭ individŭ necunoscutŭ, care 'i adresà cuvêntulŭ mergêndŭ pe lângă elŭ. La unŭ momentŭ datŭ, necunoscutulŭ se plecà josŭ şi culese unŭ port-monet, pretinḑêndŭ că l'a găsitŭ şi spuindŭ apoi ţĕranului, că conţine o sută de lei. Nu multŭ după acésta, unŭ altŭ individŭ eşindu-le înainte reclamà dela dênşii unŭ port monet ce ḑicea că perduse şi pe care presupunea că lŭ găsiră ei. Ţĕranulŭ în naivitatea lui spuse că elŭ nu l'a găsitŭ şi ca dovadă arĕtà că nu posede decâtŭ douĕ bilete de bancă, de câte douĕḑecĭ lei unulŭ, pe care le şi dĕdu în mâna individului, care găsise port-monetulŭ. Acesta, cu multă abilitate, înlocuì biletele de bancă prin douĕ bilete d'ale lotăriei Ateneului şi le înapoià ţĕranului, care le puse în busunarŭ fără cea mai mică bănuială. Puţinŭ în urmă amêndoi necunoscuţii apucară în direcţiunĭ deosebite şi se făcură nevĕḑuţĭ. Tocmai peste câteva césurĭ s'a convinsŭ bietulŭ ţĕranŭ, că fusese victima unorŭ pungaşĭ fórte abilĭ.

Rectificare. In numĕrulŭ de erĭ alŭ foiei nóstre, la titlulŭ: „Documente privitóre la istoria Românilorŭ« este a se ceti: *1199—1345*, ér nu 1845.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

provocatŭ turburările valache, suntŭ unele rubricì ale taberelorŭ de conscriere, carĭ te lasă sĕ presupunĭ intenţiunĭ rele şi de accea caută a le delătura. Cancelaria aprobă faptulŭ acesta, ḑicêndŭ, că mişcarea se începe din nou, îndată ce se putea numai presupune, că scopulŭ conscrierei e recrutarea. Impĕratulŭ judecă astfelŭ:

»Turburările ce s'au întêmplatŭ în Transilvania şi neorînduielele, ce au urmatŭ după acestea, după câtŭ şciu eu, n'au provenitŭ din grija ce o au avutŭ supuşii mei, adecă sĕ nu devină soldaţĭ, ci cu deosebire ca sĕ se scape de maltratările superiorităţilorŭ şi comitatelorŭ.

Trebue deră însărcinat guvernul, ca împreună cu toţĭ amploiaţii şi clerulŭ tuturorŭ religiunilorŭ sĕ înveţe poporulŭ şi sĕ esecute îndată conscrierea, avêndŭ dreptulŭ de a închide pe aceia, carĭ de sine, pricepêndŭ falsŭ lucrulŭ vorŭ voi sĕ se opună şi sĕ emigreze, căcĭ de sigurŭ, decă li se va spune lămuritŭ, care e adevĕrata intenţiune a conscrierei, ei nu se vorŭ spăria; se vorŭ spăria însĕ numai nobilulŭ şi proprietarulŭ, carĭ voiescŭ bucurosŭ sĕ se pórte despoticŭ cu supuşii lorŭ".

Conscrierea e îndreptată contra nobilimei; oposiţia acesteia e esplicabilă. Der pentru ce sĕ se revolte ţĕranulŭ? Nimenea nu se gândea, că conscrierea, cu atâtŭ mai puţinŭ miliţia, e numai pretextŭ. Miliţia voia sĕ conscrie, pe de-o parte pentru că aşa îi plăcea impĕratului, pe de altă parte pentru că era îndreptată contra guvernului şi domnilorŭ. Chiar şi în nefinita istoriă a miopiei omenescĭ este póte fără soţŭ casulŭ, că baronulŭ Preiss, comandantulŭ militarŭ din Transilvania, încă in 2 Noemvre, aşa der când isbucnise rĕscóla, acusà pe guvernŭ la consiliulŭ de rĕsboiu, că amênă conscrierea.

Atenţiunea împĕratului şi a miliţiei era îndreptată în altă parte. Nu se temea de o revoltă a ţĕranilorŭ, ci de o revoltă a nobilimei cu scopŭ de a apĕra drepturile naţionale ale diferitelorŭ clase atacate prin conscriere şi prin introducerea limbei germane. Ţĕranii in feliulŭ lorŭ voiau sĕ ajute pe impĕratulŭ contra domnilorŭ.

Impĕratulŭ însĕ la 31 Octomvre ordónă aplicarea forţei militare contra nobililorŭ şi proprietarilorŭ, ce se vorŭ opune conscrierei. Câtŭ de departe a mersŭ resoluţiunea sa, se vede dintr'o epistolă adresată fratelui sĕu Leopold în aceeaşĭ ḑi în care îi comunică, că încăpăţinata oposiţiune a domnilorŭ ungurĭ ilŭ va constrînge sĕ-i lovéscă astfelŭ, încâtŭ sĕ li se pună capĕtŭ trufiei lorŭ.

După o ḑi n'a iruptŭ rĕscóla constituţională, ci rĕsboiulŭ haiducescŭ valachŭ, ai cărui conducĕtorĭ se privéu ca instrumente ale împĕratului.

Ar fi unŭ pĕcatŭ, a apĕra numai în modŭ seriosŭ pe împĕratulŭ contra acusei, că elŭ a pusŭ în mâna neumanilorŭ armele. Consonanţa tendinţelorŭ sale cu acelea ale revoluţiunei e totuşĭ evidentă, şi am vĕḑutŭ, că elŭ privea cu óre care simpatiă mişcarea, câtŭ timpŭ acésta n'a luatŭ unŭ caracterŭ fórte periculosŭ. Impĕratulŭ voiesce sĕ ridice privilegiile sociale, naţionale şi religióse; acésta e şi ţinta consoţilorŭ lui Horia. Impĕratulŭ vrea sĕ pună capĕtŭ sclăviei omenirei, şi Valachii propovĕduescŭ evangelia egalităţii. Conscrierea a documentatŭ separaţiunea ce esista între autorităţile militare şi politice; în totŭ casulŭ cele dinteiu au trebuitŭ sĕ cunóscă bine voinţa împĕratului. Zarva dintre autorităţĭ produse în Transilvania anarchiă, discordia dintre principe şi clase a înlesnitŭ rĕscóla.

Ca elementŭ anarchisticŭ apare înainte de tóte marea bandă de haiducĭ, care se stabilise în véra şi tómna anului 1774 prin munţii şi pădurile, ce despartŭ comitatulŭ Aradului de Transilvania; din întêmplare séu cu calculŭ, acéstă bandă ajunsese în vecinătatea acelorŭ ţinuturĭ, carĭ suferéu póte mai greu sub jugulŭ abusurilorŭ urbariale.

(Va urma.)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 28 Martie st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5%	101 75
Rentă de hârtiă 5%	88 85
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	145.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98 80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	126 —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	115 20
Bonurĭ rurale ungare	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.50
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 50
Bonurĭ rurale transilvane	104 50
Bonurĭ croato-slavone	104.50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.80
Imprumutulŭ cu premiu ung.	120 80
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	123 50
Renta de hârtiă austriacă	80 70
Renta de arg. austr.	85.75
Renta de aurŭ austr.	113.50
Losurile din 1860	133.25
Acţiunile băncei austro-ungare	884 —
Act. băncei de creditŭ ung.	291.75
Act. băncei de creditŭ austr.	284.10
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	6 02
Napoleon-d'orĭ	10.12
Mărcĭ 100 imp. germ.	62 70
Londra 10 Livres sterlinge	127.80

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 15 Martie st. v. 1887.

	Cump.	vend.
Renta română (5%).	90 —	91 —
Renta rom. amort. (5%)	94—	94 1/2
» convert. (6%)	84—	84 1/2
Impr. oraş. Buc. (20 fr.)	35—	36—
Credit fonc. rural (7%)	101—	101 1/2
» „ „ (5%)	84 1/2	85—
» » urban (7%)	96 1/2	97—
» » » (6%)	91—	92—
» » » (5%)	81—	82—
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
» » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	18. 1/4	18. 3/4
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.01	2.02

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 29 Martie st. n. 1887

Bancnote romanescĭ	Cump.	8.45	Vend.	8 49
Argint romanesc	»	8.40	»	8.45
Napoleon-d'orĭ	»	10.07	»	10 11
Lire turcescĭ	»	11.40	»	11.45
Imperialĭ	»	10.40	»	10.45
Galbenĭ	»	5 96	»	6.01
Scrisurile fonc. »Albina» 6%	»	101.—	»	102.—
„ » „ 5%	„	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	112.—	»	113.—
Discontulŭ		7—10% pe anŭ.		

Anunţŭ de esarendare.

Bunulŭ comasatŭ dela Bucerdea grânósă aprópe de Blaşiu, cu staţiunea de cale ferată în Crăciunelŭ, care este proprietatea fondului Basilitanŭ din Blaşiu, constătătorŭ din circa 500 jugĕre locŭ arătorŭ şi grădinĭ, 260 jugĕre fĕnaţĕ, împreună cu dreptulŭ regalŭ de cârciumăritŭ, se dă în arêndă pe calea licitaţiunei publice, pe periodulŭ de 6 (şése) anĭ, începêndŭ din 1-ma Ianuarie 1888 până la 1-ma Ianuarie 1894.

Licitaţiunea se va ţiné în **21 Aprilie a. c. st. n. la 2 óre p. m.** în cancelaria advocaturei archidiecesane. — Doritorii de a licita au a depune unŭ vadiu de 10% dela suma de esclamare de 6000 fl. v. a.

Până la începerea licitaţiunei se primescŭ şi oferte sigilate provĕdute cu vadiulŭ de 10% întru atâta, încâtŭ în acelea se va oferi o sumă fixă, şi oferentele va declara că cunósce condiţiunile de licitaţiune şi le primesce. Condiţiunile de licitaţiune se potŭ vedé în cancelaria subscrisului.

Blaşiu, în 26 Martie 1887.

Ludovicŭ Csato.
advocatŭ archidieces.

2—3

Tarifa anunţurilorŭ şi inserţiunilorŭ.

Anunciurĭ în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6
Pentru inserţiunĭ şi reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repeţirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repeţirĭ de	3— 4 orĭ	10%
„ „ „	5— 8 „	15%
„ „ „	9—11 „	20%
„ „ „	12—15 „	30%
„ „ „	16—20 „	40%
Dela 20 de repeţirĭ în susŭ		50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ şi reducerĭ şi peste cele însemnate mai susŭ.

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi postaultimă.

Décă se ivescŭ iregularităţĭ la primirea diarului onor. abonaţĭ suntŭ rugaţĭ a ne încunosciinţa imediatŭ prin carte postale, ca în câtŭ depinde dela noi, sĕ se delătureze

ADMINISTR. „GAZ. TRANS“

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela I Octomvre st. n. 1886.

pe linia Predealŭ-Budapesta şi pe linia Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealŭ	—	—	—	1.14
	—	—	—	—
Timişŭ	—	—	—	1.45
Braşovŭ	—	—	—	—
	7.47	—	4.15	2.32
Feldióra	8 24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5 43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Haşfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighişóra	11.29	—	9.19	—
	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 00	—	10.16	—
Mediaşŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa micĕ	12.44	—	11.19 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blaşiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12,48	—
Teiuşŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vinţulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2 56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirişŭ	3.5[illegible]	—	4 51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Clujiu	5.30	—	5 56	—
	—	6 03	—	8.00
Nedeşdu	—	6.21	—	8.56
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirişŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	—	10.5.
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mezŏ-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velinţe	—	—	—	3.54
Oradia-mare	—	9.13	—	4.05
	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1 23	7.24
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena	—	—	2.15	—
	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persone	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11 05	3.58	7 38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	[illegible]	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2 06	
Fugyi-Vásárhely	—	—	9 41	2 17	—
Mezö-Telegd	—	7.33	10 19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4 07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.31	—
Aghiriş	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeşdu	—	—	4.58	6.24	—
Clujiu	—	10.28	5.26	6.43	—
	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriş	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea	1.01	—	—	—	9.53
	1.06	—	—	—	10.—
Uióra	1 13	—	—	—	10.09
Vinţulŭ de susŭ	1 20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1 41	—	—	—	10.48
Teiuşŭ	2 10	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2 35	—	—	—	12.12
Blaşŭ	2 48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copşa mic	3 36	—	—	—	1.32
Mediaşŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.3[illegible]	—	—	—	3.03
Sigişóra	5.12	—	—	—	3.49
Haşfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Braşovŭ	9.21	—	—	—	9.15
	—	—	1.55	—	—
Timişŭ	—	—	2.53	—	—
Predealŭ	—	—	—	—	—
	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenu omnibus	Trenu de persóne
Teiuşŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vinţulŭ de josŭ	12.30	—	4.23
Şibotŭ	12.52	—	4.50
Orăştia	1 01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4 08	—	7.40
Zam	4 25	—	8.11
Soborşin	5 30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9 33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10 27
Paulişŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovaţŭ	7.59	—	11 25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok	8 42	—	4.52
	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenu de persóne	Trenu de persone	Trenŭ omnibu
Viena	11.10	12 10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok	11.20	12.41	—
	4.10	5.45	—
Aradŭ	4 30	6.—	7 04
Glogovaţŭ	4 43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulişŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5 41	7.10	8 36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bĕrzova	6 28	7.55	—
Soborşin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9. 8	—
Branicĭca	9 19	10.17	—
Deva	9 51	10 42	—
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăştiă	11.11	11.37	—
Şibotŭ	11.43	12.—	—
Vinţulŭ de josŭ	12 18	12.29	—
Alba-Iulia	12 36	12.46	—
Teiuşŭ	1 29	1.41	—

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persone	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6 19	—	6 33
Németh-Sagh	6.44	—	6.58
Vinga	7.18	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenu de persone	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Haţegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Baniţa	3.05	—	6 41
Petroşenĭ	3.37	—	7.12

Timişóra-Aradŭ

	Trenu de persóne	Trenu de persóne	Trenu omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6 32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8 17

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroşenĭ	10 07	—	6.10
Baniţa	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12 05	—	8.20
Haţegŭ	12 42	—	9 01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1.53	—	10.31

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ